

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРБИЈУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИИ.
 ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОТОВУ:
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРСКИ:
 НА ГОДИНУ 15 ФОР. У БАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЉИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЌА
 ОБИЛЖЕВ ВЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 12 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ФР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредиштвоу, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЂАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

БЕОГРАД, 31 маја.

Србија је на прагу да изгуби још једно своје право, још један извор своје економне снаге.

Јавља се као поуздано, да је Европска Комисија у Галацу усвојила Бареров предлог о уређењу пловидбе на Доњем Дунаву. Само Румунија противи се од судно овоме предлогу, а у неколико Бугарска. А Србија? Она је у друштву са Аустријом, Немачком и другим државама пристала безусловно на уредбу, која и доњи Дунав претвара у аустријску реку.

Ми смо већ имали прилику, да упознамо наше читаоце са овим важним питањем. Још прошле године (у бројевима 42 и 43) ми смо разложили, како се зачео и развио спор о уређењу пловидбе на доњем Дунаву (испод Ђердана), и шта за нас то питање значи.

Сећају се наши читаоци, да је Аустрија тада тражила: 1, да учествује у мешовитој прибрежној комисији, ма да она није испод Ђердана прибрежна држава; 2, да она у тој комисији стално председава; 3, да у њој има два гласа; и 4, да комисија, у којој би она имала такву диктатуру, има право да мења и пловидбену уредбу коју би Европа поставила за правац комисији.

Овај предлог аустријски, (познат под именом Avant-projet), ударио је на тако сталан и енергичан отпор од стране Румуније, да је Аустрија покушала да ван комисије Галачке путем непосредних одношаја са другим силама, савлада Румунију. Она је оправила у Париз једног свог вишег чиновника, (Волкенштајна, садањег посланика у Петрограду,) који би покушао лично, да склопи владу тамошњу на аустријско гледиште. Резултат ове мисије био је споразум са владом француском, до кога се дошло помоћу предлога који је израдио Барер, француски комисар у Европској Комисији у Галацу.

Овај нови пројекат има 12 нових чланака (а други сви остају по аустријском предлогу). Смисао Бареровог предлога своди се на ове одредбе: 1, остаје (по предлогу аустријском) мешовита комисија, у којој ће не само заседавати аустријски заступник по још и стално председавати; 2, Осим представника Аустрије и прибрежних држава (Србије, Румуније и Бугарске) улазе у прибрежну комисију и по два члана из Европске

Комисије (из Галаца), а то бива по азбучном реду; 3, прибрежна комисија поставља званичнике, који ће вршити пловидбену уредбу на обалама прибрежних држава, (т. ј. биће на нашем земљишту чиновника, који ће вршити неке јавне дужности, а које је поставила нека комисија под председништвом Аустрије).

Овим упоређењем Бареровог предлога са аустријским, ми не налазимо никакве разлике између њих. По Бареровом предлогу председник аустријски нема два гласа, али га има Аустрија, јер она сад има, поред једног сталног заступника, и другог, који јој долази из Европске Комисије из Галаца. Рекосмо напред, да отуда долазе чланови по азбучном реду, а тај ред иште да најпре дође Немачка (Allemagne), па онда Аустрија (Autriche). Аустрија ће дакле у првим двама сесијама имати два гласа, а у тим сесијама има и да се изврши најважнији задатак мешовите комисије. Она ће да присуствује у „првој сесији“ наменованој званичнику (чл. 3), у „другој сесији“ она ће да одреди буџет за следећу годину (чл. 4). Треба знати, да (по члану 4-м) административни трошкови падају на државе представљене у комисији, а Србија носи једну десетину ових трошкова. И као што комисија може и ванредне сесије да држи, ништа јој не смета, да она, које у првим двама редовним, које у ванредним сесијама, у којима ће имати по два гласа, не посвршује све важније послове односно и на своје уређење и на мере, потребне за вршење пловидбене уредбе, као што је н. пр. постављање званичника дуж доњег Дунава.

Ми дакле не бисмо знали казати, у чему би се састојала разлика између француског и аустријског предлога: Бареров пројект то је аустријски „пред пројект“ (Avant-projet); он га још у толико више погоршава, што му даје бољу француску докле је пређе „предпројект“ изгледао го нага аустријски.

Што Аустрија оволико наваљује да узме и доњи Дунав у своје руке, као што је и средњи Дунав већ узела помоћу Пироћанчеве конвенције о пловидби од 10 фебруара ове год. може се најлакше разумети из података о обрту њеном на Сулини. Она ту готово ишчезава, а сама Енглеска заузима 75 процената од целокупног обрта. Да би дакле сузбила Енглеску, Аустрија ради да укљони себи с пута све сметње на

Дунаву до Сулине, па ма то било и путем неправде и узурпације.

С тога смо ми саветовали, да наша влада, у договору са Румунијом и Бугарском, стане на супрот уредби, која би Дунав претворила у аустријску реку, па да ради да Дунав остане река међународна онако, како је утврђено у Париском уговору од 1856; да он стоји под законом и надзором Европе, а ми на нашим обалама и на нашем земљишту да останемо господари, вршећи сами ову уредбу Европску.

И од свију на доњем Дунаву прибрежних држава само је Србија, која прима аустријски предлог, а за што? Имају ли Румунија и Бугарска више интереса да се противе навалама аустријским на доњем Дунаву? „Ако је обала румунска, писасмо ми још прошле године, дужа од српске испод Ђердана, дужина обале није ни мало мериодавна за интересе прибрежних држава. Румунија има излаза и на море, она се граничи и другим државама овим Аустро-Угарске; а Србија налази се затворена Аустро-Угарском са Саве и средњег Дунава до Ђердана, затворена је њоме и од Босне, па ето нас сад у опасности, да будемо затворени том истом силом и са доњег Дунава. У рукама Аустрије нашао би се и довоз страних производа са мора и доњег Дунава и наш извоз низ Дунав на море. Наша храна, наше шљиве, а нарочито наше крајинско вино, које је себи пут низ Дунав већ отворило, нашло би се у своме извозу на море сиречено. Цео наш економни обрт био би и са севера и са истока и са запада у рукама Аустрије. Толика је важност овога питања по наш економни живот.“

И влада Пироћанчева пристаје на предлог, који нам собом доноси оволике опасности. Поступак је владин утолико непојмљивији, што питање дунавско није ново питање за Србију. Још из времена кад је маџарски патриот Сечењи правио планове да прокопава Ђердан, имамо званичног трага, да је кнез Милош одговорио: „не дам ја Ђердан на копати“. Да, и ако су се давас прилике промениле толико, да и ми сами можемо имати интереса да се Ђердан прокопа, овет речи кнеза Милоша показују, да је Србија још пре 50 година разумевала важност доњег Дунава, па и онда кад је тек проговарала, да је смела говорити у одбрану интереса српских од смерова аустријских. И

пре 26 година на конгресу париском, Србија, вазална Србија, задобија право (чланови 16. и 17. уговора париског) да улази уз Аустрију као равноправан члан у прибрежну комисију Дунавску; а 1870 г. кад Аустрија хоће да поремети основе париског уговора, да укине слободну пловидбу по Дунаву, Србија подмогнута нешто мало од стране Португе, једина Србија, бори се против покушаја аустријских. Аустрија јој прети, али и влада српска даје одговор, од кога се Србија ни данас, као независна и појачана, као Краљевина, не би могла стидети. У званичним актима која су тада јавности предата, налазимо ова поучљива места у једној депеши управљеној (10 фебруара 1871) на српског повереника у Лондону: „Г. Калаји напоследку је изјавио, да аустро-угарска влада колико год жели да види, да српска влада пристане уз њезин предлог, ипак мора најпосле сва призретија према Србији на страну да остави, па и не обзирајући се даље на опозицију од стране владе српске, да ради да са својим предлогом на конференцији успе.“

„На ово је један од господи намесника одговорио г. Калају, да би такав поступак значао толико, као кад би се апеловало на право јачега. Али како историја света показује, они, који се радо позивљу на право јачега, обично увек, пре или после, нађу и од себе јачега. Бар Србија неби никоме световала да ослањајући се на такво право, вређа права слабијих.“

И какав је био плод оваквог држања? Ево: 1, ђерданско питање није се решило на европској конференцији, као што је Аустро-Угарска захтевала; она је свој предлог о овоме питању тргла натраг, поред свега тога, што му је у почетку конференције већина чланова била наклоњена; и 2, чланом V протокола лондонске конференције изриком су предохранене све оне одредбе Париског уговора, које се односе на поднавске кнежевине, као чланове „прибрежне комисије дунавске.“

И сам аустро-угарски посланик у Лондону (граф Аноција) признао је овај успех српском изасланику у Лондону, јер је, рекао је Аустро-угарска, тргнувши свој предлог натраг, учинила јед-

* Види: „Правилна кнежевско-српског министарства иностраних дела о Дунавској питању на Лондонској конференцији државној 1871 год.“ У Београду, у државној штампарији 1871.

ну концесију, а учинila ју је нарочито да би показала жељу да одржи пријатељске одношаје са Србијом.

И занета због тога отсудног отпора Србије, нису одношаји између суседа поремећени. Свака је страна бранила своје гледиште, а продужењем добрих одношаја, чувала своје рођене интересе. Крв дипломатије нема обичаја да плане тако брзо као што ми мислимо, нити дипломатија тако лако апелује на пеници. Одавно Аустроугарска пружа руке на доњи Дунав, одавно се прибрежне државе, Србија и Румунија, бране; сад оне имају и трећу другу — Бугарску, али на жалост у томе тројесестарству нема Србије, нема краљевине Србије!!

Наши ће читаоци разумети, да смо ми далеко од тога, да препоручујемо нашој влади какву политику ината; не, у друштву са Румунијом и Бугарском, она би извесно успела да одбије навалу аустроугарску и њене претензије да сведе на одредбе берлинског уговора, а смисао би и овог уговора на по се, и међународног права у опште био тај, да Европа изрази (преко своје комисије у Галацу) уредбу пловидбени, а прибрежним државама да остави да је саме врше под надзором Галачке комисије.

И данас још није доцне. Ми смо тврдо уверени, да Европа не би хтела ништа наметнути прибрежним државама на што оне саме не би пристале. У међународним одношајима нема мајорисања; ту или се решава једногласно или нема решења. И сама је Русија изјавила, да Бареров предлог треба испитати и са гледишта интереса прибрежних држава. Но ако прибрежне државе саме изјаве, да су задовољне тим предлогом, као што изјављује српска влада, онда нити можемо нити смењемо очекивати, да се Европа више за нас заузима, но што се ми сами о себи бринемо.

Још није доцне; још се може све да спасе — у слози са Румунијом и Бугарском. Кад је Европа 1871 г. у Лондону држала довољно рачуна од одбране једине Србије, у колико би пре она морала и хтела законити све прибрежне државе у заједници? Али што није доцкан за Србију, то је доцкан врло доцкан за Пироћанчев кабинет. Да Србију спасе од Аустроугарске диктатуре на доњем Дунаву, садашњој влади смета она мрежа, у коју се она заплела, а коју је Аустроугарска још прошле године почела да испреда између Беча Београда и Галаца. Сад, кад је та мрежа при крају, Аустроугарска својом новом тарифом ђумручком, затвара увозу производа српских своју границу, бојећи се, да се Србија не придружи Румунији у отпору противу њене дунавске узурпације.

Ето до чега нас је довела политика попуштања. За слабе и мале државе земљиште је уговора најјача тврђава. У који је мах оне напусте и уђу у концесије, у тај мах иду оне на сусрет недогледним о-

пасноштима. То знају и наши министри добро. Не треба нико да мисли, да се они варају о великом значају дунавског питања. Још 31 августа 1880 они су, као опозиција, писали у својем органу, да би Аустроугарска, уласком својим у прибрежну комисију са привилегијама, које ова монархија за себе тражи „Добила у своје руке кључ од трију кнежевина, и да би владала у кабинетима у Београду, у Букурешту, па и у самој Софији.“

И кад су наши министри сами овако пртали онасности од превласти аустроугарске на доњем Дунаву, па онет пристају на привилегије, са којима ова монархија улази у прибрежну комисију, онда — треба ли још и даље да доказујемо шта то све значи?!

АУСТРИЈА И СРПСТВО

(ПОСЛЕ ОКУПАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ)

(НАСТАВАК)

II

И онет, баш она Аустроугарска која је апсолутно и тотално занемарила и материјално и морално благостање исте Далмације за више од два појаса сад хоће да отвара нов трговачки друм на јерсејско море. Нека се зна с тога да будући трговачки друмови светски не иду ни кроз Босну и Херцеговину. У истини има два и само два велика друма који воде са јерсејског мора, преко балканских полуострва, на север и запад. Један — по Беч од највише важности — води од Београда уз моравску долину у Ниш, а одатле долином Вардара у Солун — дакле кроз Србију и Македонију. Други, који се тиче — Лондона, Александрије и најдаље истока, почиње код Ријеке, држи се далматинске и арбанске обале — посред негда великих градова Спалета, Дубровника, Скадра и Драче — па ударајући лево следеће трговце старог пута прелази планине Арбанје, спушта се јужно од равнице Фарзалије и најзад излази на Пиреј. Ово Атинско пристаниште јесте будућа Бриџава, пошто је тридесет и један час ближе Александрији од најближег пристаништа талијанског. И све је ово савршено познато аустроугарској влади. Собствени географ и економ вен Фен Хан то јој је неопитно доказо. Занаду најближа од ових двеју артерија јерсејског промета јесте јадранска пруга — која негде дава мора довести Нишњу за дан ближе Ингалској — од које и помену е далматинске вароши морају зависити за свој живот та пруга по самој природи иде, више од пола преко земљишта које је под Аустројом ево више од два појаса. Једна ће се веровати да после свега оног чуда што недавно аустроугарски агенти направиле од „трговачке мисије“ монархије у веточној Јевропи: као и после свију лекција што се у Бечу читаше „полуцивилизованог“ кнежевине Србији, што одма направи моравску жељезницу, ево ни једна једита миља аустроугарско-јадранске пруге није саграђена. — Кад нам се још притом пооче говорити о неизбрзојим материјалним и моралним благоделима које ће поети из окупације Босне, ми смо принуђени да погледимо око себе те избројимо благодети аустроугарске управе у земљама које је она, као Далмацију на пр. „огупираа“ већ више од пола века. Питамо: јесу ли путеви у тој провинцији направљени? Јеси вена трговина окренила. Је ли вена агрикултура унапређена? Да ли је ту народ боље школовао но пре кад је слжио Дужду Млетачком у опаданој држави му? Та за време кратке и прелазне окупације Наполеонове у повестку овог века више је путева направљено у Далмацији него ли за свих седамдесет година наступившег Аустроугарског чампа. Чак турске паше у Босни саградиле један диван друм од Далматинске границе до Сарајева; а сви Аустроугарски гувернери Далмације неучинили су толико колико требаше да се доврши једно парче од неколико миља друма који је вена. Мармонт, за време своје кратке администрације обележио и скоро и довршио — од једног краја до другог те покрајине. Ево ни дан дани нема колеског друма који би саставио два краја Далмације. Трговина је мртвотин устукла. Од времена аустроугарске окупације Далмације становништво Дубровничко — негда једног од главних трговачких градова источне Јевропе — и још једнако полажућег непобитно право на најбоље пристаниште у Јадран-

ском мору — становништво Дубровника онало за пола. Земљорадња у опште стоји испод оне у Бугарској. По селима за среске школе и исана се, а исто вреди и за многе вароши по унутрашњости. Тако и пр. у оним местима на далматинској граници где филантропска енергија двеју ингалских господа подиже школе за избеглу басанску сирочад ова мала раја одликовала се одцеце далматинског селска — од тих малих поданика Фрање Јосифа — знањем читања и писања! И стари Римљани су владали у Далмацији, и нека бар од споменика индивидуалне предузимљивости и творачке вештине могу се још виде и на положјама старих градова, који су — да се послужим упоређењем једног који их је видео — „као зрна бисера светлости над јадранским валовима“. У самом Силењу колосална папата Диоклецијана прекинула је промене и пробе шеснајест столећа, и стоји као циновски сведок велике револуције у историји архитектуре на далматинском приморју. И Венеција је владала Далмацијом, но вене мермер — вароши — мале санке сопствене јој депоте — и ако су данас у пола уведеле — још једнако се огледају у мору над коме је она негда царовала. Али к мо та вих споменика из Аустроугарске владавине? Узалуд ће мо их тражити. — Аустроугарска, шта више, није умела да оцени ни оно што је од цивилизованих јој претходника наследила. Она је помрчила и сам перистиа* Диоклецијанов запискама из сопственог јој лажезима; а претворила мрамор-приве и тихе класије мастаких архитектата у касарне и у војне магацине. Ј дини стварни дарови аустроугарске управе у Далмацији састоје се из једног ланца полуварварски ђумрука, из туђинске бирократске касте, и појаса од нових градова који би, да Шваба (He Swabia!) сутра до, остали једино му верни споменици — осим ових можда које је фино корупција његовог господства одгајала у наказаним карактерима његових поданика.

Ето каква је слика аустроугарске управе у Далмацији. Бечки дописник „Таймеа“ може, међутим, наставити говор „о моралним и материјалним благоделима“ које аустроугарска проширење преко далматинске границе мора неизбежно за собом повући. У осталом, први круг „цивилизујуће мисије“ Аустроугарске на Балкану већ нам је открио главни министар председник Угарске половине монархије г. Коломан Тиса коме се ту бар отвореност у заслугу унесати може. Јер у ови саме окупације он нам са циничком директношћу објави: да „Аустроугарска у Босну да стане вогот на главу словенској земљи“. Турски јарам збиља, није био довољан јамак противу народних тежња јужних Словена за уједињењем. Отомански тавичар био је и сувине немаран; требало је с тога да уђе Аустроугарски му наследник да мало боље поприштегне ланце заточенике. Ваистину „мисија“ Хабсбурга на балкарског истоку јесте само повторавање у новој одећи старе узлоге њихове у деловима им. У шеснајестом и седамнајестом веку народи под екиптом Хабсбурга дизали су се на оружје под заставом Протестантизма противу религиозне тираније везане са политичком. На њомак осамнајестом века исти се поглет јављао у јачој политичкој боји под утицајем Француске револуције. Са данашњим давном народи источне Јевропе устају задахнути начелом народности а противу тиранији и туђинштине. Свету је већ позната историја старих реакција — контра-реформација и контра-револуција — Хабсбургове Аустроугарске, која је у 17 веку нпр. удавила религиозну, па с њом и интелектуалну и моралну, независност својих поданика. Цветуће вароши ишчезаше; депа књижевност онаде; у читавим покрајинама а за толико колена, мушки се дух уби; али Фердинанд II владаше и на костима и на расвалинама. Под Метерликом делат слободе ватуче рукавице, али његови удари не беху ни у колико мекши. „Монархијски принцип“ би ван во истакнут, а интелектуално развиће не само Аустроугарске, него и средње Јевропе устукну за пола века. Од времена прашке* хијене па до времена брешке хијене политика Хабсбурга остала је битно иста. Они би данас исто тако поступали са народним устанцима, као изразима духа народности, као што су негда чинили са старијим видовима његовим — у протестантизму и Француској демократији. „Мисија“ Аустроугарске на Балкану јесте реакција „counter-revolution“ — у најмодернијем облику; и династија вена учиниће с Босном оно што је учинила с Чешком. То и јесте управо онај антинационални задатак који је лорд Биконсфилд у Берлину, а време најбољој мустри бечког конгреса, она-

ко ликујући поверно „великој консервативној сили“. — У осталом, за најпрече целих исте реакције у Балкану окупација Босне и Херцеговине не само што је довољна него још пружа и zgodу станицу за последњи марш Солуну. Зид је подигнут између две слободне српске кнежевине — Дунавске Србије и Црне Горе. Гвозден кљан је забијен у срце југо-славенског народа.

(Наставиће се)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Ми смо више пута имали прилике да покажемо нашем свету будимпештанска полузванична гласила у правој боји, када се типало оцене наших и у опште одношаја свих осталих хришћанских народа и држава на балканском полуострву. У том обзиру пружао нам је „Пест. Лојд“, полузванични орган аустроугарске заједничке владе и познати пријатељ Пироћанчевог министарства обилаз материјал. Сад ћемо и онет да обратимо пажњу наших читалаца на један нов цвет у гломазном венцу, што га „Пест. Лојд“ спрема источним народима. Тај безобразан оцењивач наших одношаја поздравно је наименовао грофа Кевенхилера, посланика аустроугарског у Београду за цивилног гувернатора Босне у својој великој радости овим карактеристичким речима: да је тај племенити гроф „умео вазда да изабере праву методу у опхођењу са полукултурним (читај полудивљим) народима балканског полуострва.“ Ми држимо да се Србија грубије и бруталније не може увредити, но што је то Пироћанчев пријатељ учинио овом арогантном карактеристиком. Но, најзад, можда се и варамо и претерујемо што тако осуђујемо „Пест. Лојд“, јер, ко зна на послетку, можда тај лист има основа да тако о нама говори, и да тим ласкавим начином оцењује наше стање. Далеко смо дотерали!

Од неколико дана изнела је опозиција у маџарском сабору на силу Бога јеврејско питање на ташет. Повод томе пружило је доста мистериозан догађај у Тиса Еслару, где је недавно не стало једне хришћанске девојке од 14 година, за коју се провео глас да су је чинствени „шактери“ у синагози убили. С овим догађајем у свеви стоји петиција Сагмарске жуланије против насељења руских Јевреја у Угарској. Дебата се води већ неколико дана са таквом жестином и огорченошћу, да је та узрујаност већ изишла из уских зидина саборске дворане. Тако се у библиотеци саборској потукао одономат познати противник Јевреја и члан сабора, Истоци, са јеврејском банкарном и такође послаником Варманом, и да остали присутни посланици нису интервенирали, ко зна како би се та туча свршила.

У прошли четвртак 27 о. м. сахрањено је тело италијанског борца Ђузене Гарибалда на острву Капрери. При погребу су учествовали: војвода Беневеки као заступник краљев, који је непосредно за сандуком ишао; даје заступници владе, парламента, војске и морине. Осим тога дошли су изасланици од преко 300 друштава. Два италијанска ратна брода пуцају са све време.

* Честите Инг. Ирби и Данети. Пр.
* Перистиа се зове ред стубова који онекује кључо зграда.
* Од Прага и — Бреслаје.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Мисирска ствар ушла је у нову фазу. Дервиш паша, изасланик Султанов, стигао је у Каиро и положио кедива, а за тим је примио Араби-пашу и остале вође незадовољнике. Његова је мисија да поврати ред и поредак у земљи и да учврсти ауторитет кедива. За случај ако му то неби пошло за руком, пристаће Турека на сазив конференције где би се удесиле друге строжије мере, да се редовно стање у Мисиру поврати. У опште се мисли да ће се крв пролити. Но и у томе крајњем случају, оставиће се Турекој да она сама интервенира т. ј. да силом поврати ред, па тек ако она за то не би имала моћи, да се интервенција повери другој којој европској држави или да буде заједничка.

ВИДЕЛОВАЧКИ ПАМЕТАР

I ДЕО

„ВЛАДИНА КОНСЕРВАТИВНО-НАПРЕДНА“

од св. Јована Грљског до св. цара Константина

(19 ОКТОБРА 1880 ДО 21 МАЈА 1882 г.).

(НАСТАВАК)

Није наше да овде сад расправљамо све те рачуне: то је ствар одвојених дужих расправа, које су (заједно са открићем онога *Чединог писма*, које потврђује све наше рачуне *колико је Бонту мако чиста кара нама* на грађењу, на зајму једном и другом већ на јавности. Док се ови редови печатају, чита читалац опширно расправљање ових нових рачуна, по којима место Ежена Бонтуа (што значава: „све добро“) има други Мал-ту (што значи: све зло) *Павле Ажило*, који нас при свој милозвучности његовог имена неће милостиво „еконтрирати“, као и „народни“ контролар „есконт“ (Comptoir National d'есонт) у Паризу, који „под фирмом“ ступа место „Генералне Уније“ у „сва права“ Бонтуова чији синдик сад нама онако немилосрдно кроји капу...

„Ја, који ове редове пишем, писао сам у „српскј независности“ још 5 фебруара. По страним вестима као да ће доћи до занимљиве парнице и пораба се питање: хоће ли наше обвезнице пасти у масу банцину или ће се с нама чинити изузетак... Српски интереси метути су на душу париских адвоката. „Парница ће постати прави монструм...“

Извештај владиног министра дословце потврђује ово: „Адвокати и правници париска које сам за мињше по овом важном предмету питао изјавили чу да би нам према стању ствари ваљало се обратити суду и повести парницу. У једно су ме учинили пажљивим да су такве парнице врло велике као и да се не може унапред казати, колико би времена таква парница потребовала.“

А за падање обвезница у масу не треба ни речи помињати, — после навода онога кога је поступио синдик (и старац) масе, и не само обвезнице, него и цео уговор, а с њим и српски ђумруци и данци за 50 година — сад су у маси, код живе Србије... Тако се ето жаље, кад се онако сеје! Куд ли мисле ови „Виделовци“?

Истог дана писао сам ја у „Независности“ даље: „Тако ће по свој прилици г. министар финансије рећи банкерима париским: „Ево речите да примате наших 18 — или колико већ буде милиона динара штете, и да градите Српске железнице... Примите само да ја рекнем у Србији доле: „Париска Банка“ примила је да нам гради железницу и све произишавше губитке“ и штете, које нам је проузроковала „Генерална Унија“ и банкротираше г. Бонтуа.“ — Овде ће — рекосмо тада — наступити радост! Но банкери ће рећи: Добро. Но сад деде, да се ми осигурамо како ћемо опет извући штету, коју на себе примамо. Ваша експлоатација неће ваљда желети да ми плаћамо Бонтуове рачуне!“ Ни по што — одговориле министар финансије и онда ће се дати на штудију пројекти „Српске народне банке...“

Тако писах ја 5 фебруара! Шта видимо сад? Није ли свака ова реч потврђена у извештају и уговору, који нам влада саопштава на спасовдан. Или ваљда ће ко веровати да су ти „Французи нама тек поклонили оне милионе штете које узму на себе! Не! уговор с Бонтуом тако је масан да ће они извући све то троstrуко а осем тога и они су прилично везали тамо све како

треба напоменути у чл. 4 да и оно што примају — веде: „Друштво напред поменуто своју контролицу у суми од 12 милиона фр. даје само у оној мери... и т. д.“ т. ј. није тај пристанак безуслован — него уколико влада не би то могла наплатити „из сума, које ће маса Ген. Уније ликвидационом својом платити т. ј. ново друштво узевује то за парницу и наплату са Ген. Униом, — а кад ће се и како ће се то моћи остварити и наплатити — то наравно вели сам министар напред!! Благо само нама! А што се тиче „Народне банке“, коју влада хтеде жмурићки да уступи Бонтуу — ми своју реч још не узимамо натраг, тим пре, што су околности још грће по владу и она ће бацати све што може у „мутну Марицу“, само да не — потоне. Ко зна најпосле шта је још овај побожни финансијер Чеда донео у својој торбици. Докле му не видимо истинити „српску Народну Банку“ — бојажемо се понашпрења Бонтуа; јер он и његова идеја погнути неће, док је и пола једног „Виделовца“ на влади! што није извршио Бонту — покушаће Амидо што не хтеве он, хоће „Лендер Банка“ и г. Хај Аустријанац и Монтекукули хоће „Ландес Банка“ и мађар Беретваш са Јеврејом Лебом... који су сви чланови управе новог друштва за грађење српске државне железнице, и опет Благо само нама.

Ја какво му је сад то ново „Друштво за грађење и експлоатацију српских државних железница“ — та нова „Експлоативна Унија“.

Прво нешто да саопштим!

„Но, ако се г. Чединим дипломатисањем прибере нешто налик на друштво, састави се нешто из развалина, нарочито за српске железнице и зајам, то ће бити то ново друштво интересантно с две стране: Прво освесодило би се, да је погодба с Бонтуом „једра“ (читај сад Чедино писмо од 13. Фебр. овог из Париза, по ком је Бонту, како је сам казао *добрио чисто на чисто* на зајму, грађењу и т. д. укупно 41 000 000 динар.)... било, да се они и при свој штети — коју би на себе можда привидно примили — надају добити. Онда би се питао: Како смедосе г. г. министри доказивати о јевитинови? Друго дежла би стална опасност у томе „новом“ друштву за српску железницу ad hoc — што то тек не би било никакво солидно друштво, но друштво које би се у смислу познатог српског израза „вукао“ а собом вукао би и нас, само још с том неспријатном примедбом, што би му ми плаћали 6,000,000 динара годишње, оно би са оседаст Талијана „продужило“ прву српску државну железницу и — тај би се посао претекао у безвратиност, док не би ми надавали том нашем зајмодавцу новца у зајам, да нам направити железницу“. 20. Фебруара писах ја ове речи у „Срп. Независности“. Даље писах ја истага дана: „...Читамо у страним новинама дугачко име неке нове банке, с којом се воде неки успешни преговори...“ „А као круна заблуда и чудних вести, чују се да је љубичке беничких владних кругова „Царско Краљевска привилегисана Аустријска „Лендербанка“ ступила у преговоре са српским министром, да у име српске владе прими грађење српске железнице...“

Имамо ли да и једну реч уземемо натраг? Није ли све ове зебње и слутње потврдио нови извештај министра финансије и нови уговор? Зар кад се прима посао, који износи по вредности 100,000,000 ту се образује неко крвљиво друштво са капиталом од 15 милиона, и то (чл. 3.) од тога ће се само половина уплатити одмах, а остало кад буде потребно!... а то ваљда за то што ће оно силно богатство што је остало у сандуцима и касима Генералне Уније и банкрота Бонтуа и које нама на наслеђе оставише — засећи за трошак око железнице, јер добро ваља унамити да у уговору, чл. 7. стоји: „Све вредности, које влада српска наплати од масе Ген. Уније... као и све суме, које она задржи одбијањем од исплате у смислу члана 4. имену се положити у нарочиту масу, установљену у смислу чл. 10. опште конвенције и употребити искључиво на целу грађења железнице“.

Без сумње сигуран дуг! Као што се види наша железница обећана да ће скоро бити готова, као масална грађевина!!

Да Бог да да ово буде на добро!!

А како стојимо са политичким духом, па који заудара ова нова погодба? Јели пред нама ово неко ујамчено чисто „француско друштво“, озбиљно друштво, за које веде г. Чединица у свом извештају II. део како му је без сумње — једва — испало за руком заинтересовати једну од најобилнијих група финансијских за предузеће српске железнице“.

„Француски завод у Паризу, који носи фирму „Народни контролар за есконт“ — а зат је на далеко и ван граница Француске. (Не говораше ли се овако и то баш исто овако и о Бонтуу и Генералној Унији??) са своје јачине, солидности и велике сметрности, тај се завод ставио на — цело — једне групе — од банкера — банака — и — капиталиста — е намером да образује — нарочито друштво — које ће се — искључиво бавити — грађењем — и експлоатационом — српске железнице“. Тако вели министар!

На 8 дана пре тога, т. ј. 29. Априла, писах ја у своме члану под насловом „*На развалинама L.*“ ове речи и зебњу: „А и онако пута, као лане преговори се воде у Паризу, да би и „Швабе“ и Јевреји изгледали да су, као при богу и финансијски пробисвет Бонту — „правни чисти Французи“, који хоће своје грдње капитал да посвете интересима балканских народа и Србије“. „Као гладне ордушне прибрају се ови новчари и образују друштво за савез и експлоатацију Србије...“

Неће нико, без сумње, мислити, да сам ја, који мирно посматрам ову страшну игру политичком помешаном туњу, пре по што написах ове речи загледао у рукописе и архиву министарског савета под чијих седам печата бејаше затворен тај важан документ о уговору и преносу железнице на „групу — од банкера — банака — и капиталиста“... па на жалост, нисам казао истину.

Господин министар потврдио је моју претпоставку о овим неспрешним „гладним ордушинама“, које хоће до кости да нашу државу оглађу.

Пре смо имали једног кривца самозваног „*тутора*“ Бонтуа и једну истину и саборну „Генералну Унију“ и више ништа. Истину — шапало се нешто и о Језуитама, о Фрави Јосифу, о Лендербанци, о Пави, — али „Видело“ и влада нису дали ни опенити: „Бонту — Французи — то је ето наше друштво!“ — ви кажу они.

А сад?

Ко је у овој збрци и „групи од — банкера — банака — и капиталиста“ — Бог ће га знати а можемо сумњати да зна добро и г. Чеда. У последњем чл. 12. уговора спомених се име једне онеке банке, под чијим се кључем велики део имања најнега назива: То је главно „директ краљевска привилегисана банка аустријских земља“ или просто „*Лендербанка*“ у Бечу. О њеном поставку и положају, о савезању аустријске владе са тим заводом писах ових редова на основу законуне дебате у бечкоме „*Рајхсхерату*“ од 2. и 3. децембра 1881., саопшито најважнију њену историју („Српска Независност“ бр. 35. Фебр. 28. 1882). Чеда је видео на једној дасци у Паризу да пише „Народни контролар за есконт“ — па је ту с неким нешто углавном: с ким, како? то ће ваљда тек наши „барони“ и наша деца расправљати!

А, дабогме, кад се ко дави: разбрира ли он, ко је тај што му изнад склоњених таласа пружа руку да га извуче! Јадно му изабавље!

Ради боље потврде ево још ових доказа који су као у потеру за злим делма српске владе дошли из Париза: „1. маја обрзовао се у Паризу друштво за грађење српске железнице“, под именом „Societe, de construction et d'exploitation des chemis de per de l'etat serbe“. Капитал 15. милиона динара. Седиште друства у Паризу. У управни одбор изабрани су ови:

Хенц, Жибер, Жиро, Лавоазје, Баррер (све управни чланови Нар. контроара) даље:

Маркиз Флер, Фредрих, Годимид (без сумње није Јеврејин!) Вотшакон.

Даље:

Хај, аустр. владин саветник.

Граф Монтекукули.

(чланови „Лендербанка“ из Беча)

Мађар Беретваш и

Јеврејин Леб.

Даље:

„Француска банка Нар. контролар за есконт“, као институт, није суделовао при оснивању овог друства. Именовани (први) чланови те банке — ушли су у састав новог друства, као приватни људи“.

Видите дакле штага се вих скупило из целог белог света: Француза, Шваба, Мађара, Јевреја — да се брину о Србији и српској срећи! „Народни контролар за есконт“, „Лендербанка“, „Ландесбанка“ док не искрене и које турско име... ето то је та славна, искрена, честита, поштена, озбиљна, „група — банака — банкера и капиталиста“ — која ће — искључиво да се бави грађењем и експлоатационом српске железнице“... како нам се вади г. Чеда, и како је пристава српска влада...
Од чега је се лане отресао Чеда и „Виделовачка“ влада (види говор Чедин

о аустр. упливу. Гл. II ових записана). То су сад они из велике светске даљине о нашем трошку довули.

Да застанемо!

Ми већемо да идемо пред догађаје. Кад смо прихватили овај тешик посао, да победимо све учињене грехе у „Виделовачки паметар“ — то ћемо само готова факта да сачувамо потомству. Овој ствари нема још краја ни дан! Колико се да ситуација прегледати: *Зло је ту!* Нек нам се дозволи још неколико питања:

Сме ли и може ли влада, по ћефу неког „синдика“ из белог света да углављује обманљиве и сумњиве погодбе — без *сановитих народних скупуштина*?

Не стоји ли у уставу да се ни један закон не сме изменити, допунити или протумачити без *народних скупуштина*?

А у прилог тога, да је овде изменен *један закон*, не сведочи ли нам и сам министар финансије у свом извешћу у „закључку“, у тачки под 5.

Назив „*железничку конвенцију*“ од 3. априла 1881. *законом*, овим речма: „Све се то постижава... са свим и потпуно у *границама закона* о општој жел. конвенцији од 3. Априла 1881., и на основу члана последњег протокола придодавог тој конвенцији.“

Колико је пак и *прво* склапање уговора с Бонтуом 22. Јануара 1881. било „*сасвим* у *границама закона*“, колико је овај *тајни пренос* на читав баталион страних спекуланата „*сасвим* у *границама закона*“ — и „без икаквих нових терета за народ“ то остављамо владу да *докаже на суду и пред народном скупуштином!*

(Наставиће се)

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

„Београдски Дневник“ пре неколико дана донео је notiцу како нетачно иницијери раде при регулацији вароши у Панцу, но на жалост то није само туна где има посла само регулацијони фонд, већ се то простире и ван Панца. — Зна се да при давању регулације мора поред иницијери да присутан буде један чиновник полицијски и један вмет. Ово се овде готово никако неупражњава. Са такве незаконе радње излазе врло хрљае и заплетене поседице: једни регулацијом добију општинског земљишта врло много а ништа не плаће, а други противно томе, много изгубе а накнаду не добију, на пр. Јавна Ташњ каменарија добија регулацијом више од 1/3 његовог плаца, општина не тражи накнаде; Милан Јовановић опанчар у истом рејону губи више од 1/3 свог плаца, који је и онако мали, ништа не добија. Ми мислимо да се закони код нас морају тачно примењивати, па наравно и овде закон о експроприрању. Као што смо изненишени, општина и нева о регулацији Јањиног плаца. Милан пак жално се и тражио накнаду. О резултату јавићемо.

„А ГЛЕ, ШТА БИ!“

До сад, при закључку листа у 7 часова изјутра, по телеграфским вестима са биралишца изабрани су у 36 изборних срезова досадањи опозициони посланици. Остали су још избори Раше Милошевића, Арсе Дреновца и Петра Васића, о којима нема вести.

Ми доносимо ниже депеше, које су нам у току избора стигле:

Ваљево 31 Маја (ОРИГИНАЛНА ДЕПЕША).
Од 127 повереника, пало 104 гласа до 9 сати на пона Марка, против кандидата нема; Слава непомућеној свети.

Жабаре 31 Маја (ОРИГИНАЛНА ДЕПЕША).
Народ среза моравског дајући израза своме сувереном праву сјајно победи својом сазрелом свешћу

Огласи

једногласно изабрав своје старе по-
сланнике господу: Радивојевића и
Степановића, са по 179 противу 24
гласа. Народ поштује своје побо-
рнике и тумаче народних жеља и
осећаја.

Свињањак 31 Маја (оригинална депеша.)
Опет једногласно изабрат Катин.
Цеза Ресава гнуша се печушеног
терорисања; Седларан био на бира-
лишту као повереник. И Ботин био
тамо. Јавите општи резултат.

Рача, 31 Маја, (оригинална депеша.)
И опет дични Лепенчани изабра-
ше за посланика Благоја Божића.
Јавите резултат свију избора.

Ваљево 31 Маја (оригинална депеша.)
Поп Марко изабран за посланика
среза Ваљевског акламацијом. По-
знати Ненадовић нападе поверенике
и једног столицом ударио на загре-
бо незнао. Живила свест народ-
на, одушевљење неописано.

Крушевац 31 Маја (оригинална де-
пеша.)
Повереници среза крушевачког
акламацијом изабраше за посланике
Смиљка Ђурића и Вуицу Тодосије-
вића, слава бирачима среза круше-
вачког.

Ужице 31 Маја (оригинална депеша.)
Сви пет посланика у овом округу
који су оставке дали данас вољом
народном изабрати за посланике; ве-
сеље неописано.

Неготин 31 Маја (оригинална депеша.)
Народ среза крањског аклама-
цијом изабра данас и по трећи пут
дојакашње посланике Ангу и Милава.

Крагујевац, 31. маја (оригинална
депеша.)
Избори у овом округу обављени
Изабрани су у срезovima: крагу-
јевачком Владислав Павловић, ле-
пеничком Блажа Божић, Гружанском
Боровић и Ђусић.

Ваљево, 31 маја, (оригинална депеша.)
Огромном већином изабрани стари
посланици попови Марко, Иван,
Павић и Сандић трговац; на тужбу
Адића писара, начелничество од
28 држало у Ваљево прве луде из
среза Тамнавског: Сандића, Ђуко-
вића, Давидовића, и још деветори-
цу а вечерас изда решење којим
их ставља у притвор. Председник
бирачког одбора пеће да изда Санди-
ћу пуномоћје, шта значи ово и
куда се иде с тим? Огорченост ве-
лика услед затвора.

Пирот 30. Маја (оригинална депеша.)
Јутрос у 8 сати метуше силом
на кола мога мужа Мишу Михаило-
вића бив. заклетог указног чиновни-
ка српског и у пратњи пет наору-
жаних пандура и капетана среза
нишавског, одведоше га софијским
путем, по чијем налогу, зашто и
куда не знам. — Софија.

Српском свету јављамо тужан глас, да
вам је незаборављиви надзорник, 80-лет-
ни старац
Др. КОНСТАНТИН ПЕЈИЧИЋ
25 маја (6 јунија) у Текелијном заводу
умро.
Будимпешта 7 јунија 1882.
Штогочи Саве Текелије.

Hogg, Pharmacien, rue Castiglione, 2. à Paris,

HUILE DE HOGG

ХОГОВО УЉЕ
од трескине цигерике

Изврсног дејства опробан већ више од 25 година, про-
тив *рудобоље, фтизије, бронхитиса, кашља, инфлуенце,*
болести, жлезда, кожних болести, отока слезине, белог прана и
уопште неизмолости и т. д. тако исто опробан као изврсан лек за *слабу-*
наву и нежну децу, који се врло лако узима.

Ваља се чувати од подражавања, која хоће да учини ово уље при-
јатнијим за узимање, а међутим оптерећава стомак и може имати често и
хржаве посљедице.

Да би сваки био осигуран од преваре и уверен да има *право уље од*
трескине цигерике и чисто под именом l' Huile de Hogg нека кукује само
ово, које се продаје у *троугластим боцама* са именом *Hogg* као и пре-
поручом *г. Лесјејера, шефа хемичара на факултету медицинском у Паризу,*
хор се налази на *етикет* сваке боце.

Стовариште у свима главним дрогерским трговинама и апотекама.

ВЕЛИКИ ГУБИТЦИ

које је велика Лондонска фабрика железног мебла

Godderidge Brothers and Comp.

приликом последњег банкротства Гласковерске банке претрпеда, тако су банку
уздрмали да је решила затворити своје радионице и распродати у четврт цене
испод фабрике цене сав изврстан, на свима изложбама са златном медаљом одли-
кован железни мебл.

Препоручујем по томе од те куће у комисију прим-
љене врло лепе гвоздене кревете 2000 комада за одрасле
(у пуном смислу дивот радња, не постижни украс за сваки
стан и собу, буд зашто још нечувеним ценом од 8 ф.,
по комаду. Стара цена била је 32 ф. 50 кр.).

1750 најфинији гвоздени, дивни лакирани астала за
узимање, који трају до века — само 6 ф. по комаду

(Пређе цена 24 ф.)

1449 здраво масивни дивно бронсирани са 6 држаља направљени гвоздени
сиправа за вешање хаљина по 8 ф. комад. (Пређе цена 32 ф.)

1850 врло лепе са две боје лакирани, 130 цм. дуги и 60 цм. широки де-
чији колевачка од понубела са врло финим зеленим нецом од свиле — 13 ф. по
комаду (Пређе цена 40 ф.)

Писмене поруке извршује и на комад кад се новци пошљу унапред.

F Buganyi xnorthaus, Landstrape Weissgärber,
Krieglergasse. Wien. № II. 10—12

МОТОНИСОВ

ГВОЖЂАНИ

—МОРСАЦ |
—МОРЛАГЕ |

из
Шошмора
код

ФРАНЦЕСБАДА

Угодно замењује **БЛАТНЕ КУПКЕ**
Средство за прављење *Челик и Сланог кутанга*
Доставља: Mattoni & Co., Franzensbad.

бр. 53 Има у свима апотекама и трговинама с минералном водом. 4—10

ЛОВАЧКО ОРУЖЈЕ ГАЛАНДА

првог фабриканта европског; 13. rue d'
Hauteville, Paris, са фабриком у Бир-
мингхаму и у Лијежу. —

Албул Галандов, велико дело о оружју
шаље сеgratis и франко, на захтев
преко плаћеног писма.
d. M. Galand, fabricant d' armes 33. rue
Hauteville, Paris. 9—52

МАТЕНИЈЕВ

ГИСХИБЛЕР

најчистији алкоолски
КИСЕЉАК

најбоље асталско и крепеће
пиће

опробано средство при кашљу, вратним
болестима, натару у стомаку и бешки.

ПАСТИМЕ (шећер за сваривање)

Heinrich Mattoni, Karls-
bad (Böhmen). 17—46

Водени лековити завод ПРИСНИЦТАЛ

у *Медлану* (доња Аустрија) 30 ми-
пута од *Веча*, дивна *шума од јеле*
и *боровице у околини*.

С великом пажњом индивидуали-
зирана лекарска нега. Одлични Пан-
зион са умереним ценама.

Извешћа даје управни лекар.

Dr. Jozef Weiss,

бр. 57. 7—10

Беч! Беч!

ЧУЈ, ВИДИ И ДИВИ СЕ!

Стецитна маса *одржане велике ен-
глеске Фабрике сребра*, разпродате сав
еспан, јединице много, по што је проце-
њено. Ко пошље готови 17½ динара, па
и на повлаку (нахнаме), добиће зато див-
ван *сервис* за ручавање, од највизијег
енглеског сребра, (који је пређе коштао
70 динара) и сваки поручитељ добија пи-
смену гаранцију, да ће тај *бештек* 10 го-
дина остати бео.

6 ножева за астале са извртним че-
личним сечивом,
6 виљушката из правог енглеског сребра,
једноставне,
6 јаки кашика из правог енглеског
сребра,
6 фини вапичица за кафу,
1 тешка кашика за супу из прав. енг.
сребра,
1 масивна кашика за млеко из правог
енг. сребра,
6 постављача за бештеке из прав. енг.
сребра, (расце)
6 енглески тачли за десерте,
1 диван солидир за бибер или шећер,
6 фини украшени послужовника,
6 лепи масивни шоља за јаја,
6 фини мали кашичица за јаја,
4 врло лепе тачне за шећер,
1 решетка за цеђење теја,
2 укуена асталска чирака.
Свега 64 комада.

За доказ, да овај мој оглас, непосто-
ји на каквој обмани, (шавидлу).

С овим се јавно обезујем, да ако се
еспан не допадне, да ћу исти без изго-
вора натраг примити.

Ко дакле оће добар и солидан еспан
а не лагарију да за своје паре добије
тај нека се обрати с пуно вере на

J. H. Rabinowics Wien,
General-Depot der Anglo-Brit. Silber
4—4 fabrik II. Schiffamtsgasse 20-a

ПАРИСКИЊЕ,

ЕНГЛЕСКИЊЕ, НЕМИЦЕ, УЧИТЕЉЕ,
ВАСПИТАЧИЦЕ, БОНЕ, НАСТАВНИКЕ
препоручује:

ШКОЛСКА АГЕНТУРА

Frau Anna Gerson:

(кћи госпође Јулије Бех у Бечу)
Budapest Palatingasse 15 parte-
rre. Јевтин завод и стан.

Бр. 63 7—12

Способни агенти

Који се са комисионом продајом
законом дозвољених

ДРЖАВНИХ — ПАПИРА

на месечну отплату желе бавити,
примају се са великим провизионом

Банкарска кућа J. Sory

5—5 Budapest (Ungarn).

ВИНСКА МАНИПУЛАЦИЈА

учи се практично из ново изишавше књи-
ге *Receptbuch*, којој је садржина:
Упут за облагорођење кисели, природни
вина. Производња вина без грозња; Из
старог устајаног вина (од 100 литара
направити 1000 летара) направити како
јевтино кућевно пиће, тако и фино вино
у флашама и то додавајући подпуно
здраве ствари, даље производња врло
доброт вина од воћа, винског сирћета,
сирћетног шпирита, ракије, рума, ликера,
слатког од воћа, квасца, мириса, меда-
цински шпиртова, балсама, сапуна и пре-
ко 1000 разни трговачки артикла, који
дају добити више по 100%. Цена 3. е.-
ринте. Поруке само за готово или на
поштанско повлаку ваља управити на

Marie Erdlicha

4—12 k. k. priv. Inhaberin

Wien, Wieden, Hauptstrasse № 36. I. Stock.

Г. ВЕЛИМИРА Ж. ЈОВАНОВИЋА АД-
воката из Београда, олашћујемо за глав-
ног пуномоћника и инкассита за краље-
вину Србију.

Исидор Ротер

БАНКАР ИЗ БУДА-ПЕШТЕ.

бр. 69 3—3

ПЛАЦ У БАЛКАНСКОЈ УЛИЦИ,
који се и на два плаца поделити
може, продајем под условима за
куца врло пробитачним.

Коста Н. Х. Селаковић

СЕКРЕТАР МИНС. ФИНАНС.

бр. 135 2—3

НЕСА ЗА БАКАЛЕ И ДУВАНЦИЈЕ

Разне величине може се добити у
штампарији код „Св. Саве.“ кнез
Мих. Улица бр. 4. Поручбине из
унутрашњости шаљу се писма на
горњу адресу. 4—6

Београдска стрелачка дружина

Пошто на сазвагом главном скупу 2
Маја тек. год. није био довољан број
чланова за решавање, то је, на основу
чл. 30 устројства друштвеног, објављен
други скуп на дан 9. истог месеца, на ко-
ме је изабрала нова управа, и то:

За председника г. Милутина Јовановић
пуковник; за потпредседника г. Петар
Ристић угоститељ; за деловођу г. Михаило
Поповић писар мин. финансије; за бла-
гајника г. Милан П. Живковић писар мин.
финансије; за одборнике г. Др. Ј. Хо-
лдец потпуковник; Јов. Смућ мајор; Јов.
Лукић рачуноспитач главне контроле;
Максим Антонијевић јувелир, и Милан
Банковић бравар.

За прегледање рачуна друштвених иза-
брани су г. г. Петар Пајић капетан, и
Петар Петровић трговац.

Овом приликом умољавају се г. г. чла-
нови да улог за ову годину положе дру-
штвеном благатјинку.

Гађање продужиће се и даље: недељом
и четвртом тачно од 3½ сах. по подне.
26 Маја 1882 год.

у Београду. 1—3 Одбор.

КОСА ВРЛО ДОБРИХ И ДР- ВЕНИХ ВИЛА ИМАМО НА

стоваришту и продајемо по врло
умереној цени.

8—8 Браћа Каралешини.

ПРИЈАТНА ЕКЗИСТЕНЦИЈА

и независан рад који се исплаћује,
пружа се образованим људима. Бла-
жа извешћа даје експедиција листа.
бр. 109 10—36

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА